



Ο μπάτλερ και το παρελθόν

Ο Καζούο Ισιγκούρο είναι ένας πεζογράφος που δεν επαναλαμβάνεται και αποδίδει μεγάλη σημασία στο ύφος. Σε όλο το έργο του, όπως συμβαίνει άλλωστε και με τους περισσότερους συγγραφείς πρώτης γραμμής, η μνήμη και η λήθη παίζουν αποφασιστικό ρόλο. Στο μυθιστόρημά του *Τα απομεινάρια μιας μέρας* – το πιο διάσημο ως τώρα βιβλίο του, που απέσπασε το Βραβείο Booker το 1989 και το οποίο μετέφερε θαυμάσια στον κινηματογράφο ο Τζέιμς Αϊβορι – ο πρωταγωνιστής του, ο Στίβενς, ένας ηλικιωμένος μπάτλερ που υπηρετούσε για χρόνια στο σπίτι κάποιου λόρδου στην εξοχή, αποφασίζει για

πρώτη φορά να κάνει διακοπές (ένα εξάημερο ταξίδι με αυτοκίνητο στη Δυτική Αγγλία). Αλλά το παρελθόν, η σχέση του με την οικονόμο του σπιτιού, τη δεσποινίδα Κέντον, τον στοιχειώνει και επανέρχεται οδυνηρά, ώστε στο τέλος να αναρωτιέται αν όλα όσα συνέβησαν άξιζαν τον κόπο και αν υπήρχε κάποιο νόημα στις ίδιες τις εμπειρίες – και άρα στη ζωή του. Η μνήμη χωρίς το αίσθημα παραμένει ατελέσφορη – όταν δεν καταντά τυραννική. Η κουλτούρα, επιπλέον, επηρεάζει τον τρόπο με τον οποίο αντιμετωπίζουμε το παρελθόν, ενώ σε τελική ανάλυση η μνήμη δεν χειραγωγείται. Το σκεπτι-

κό της Σουηδικής Ακαδημίας για το Νομπέλ Λογοτεχνίας 2017 λέει ότι το βραβείο απονεμήθηκε στον Καζούο Ισιγκούρο «για μυθιστορήματα μεγάλης συναισθηματικής έντασης τα οποία αποκαλύπτουν την άβυσσο που ανοίγεται κάτω από την απατηλή αίσθηση της συνδεδεσής μας με τον κόσμο». Αν αυτή η «απατηλή αίσθηση» θεωρήσουμε ότι προκύπτει από τον έσχο χειρισμό των μεσαιών τόνων και των ψυχικών διαθέσεων που περιγράφει ο Καζούο Ισιγκούρο στα μυθιστορήματά του, τότε το σκεπτικό της επιτροπής – μολοντί ελαφρώς γενικόλογο – είναι ακριβές και επί της ουσίας.



ΚΑΖΟΥΟ ΙΣΙΓΚΟΥΡΟ
Τα απομεινάρια μιας μέρας
Μετάφραση Αργυρώ Μαντζούρα.
Εκδόσεις Ψυχογιός, 2017, σελ. 328, τιμή 14,20 ευρώ



GEORGE SAUNDERS
Λήθη και Λίνκολν
Μετάφραση Γιώργος - Ικάρος Μπασιμάνης.
Εκδόσεις Ικάρος, 2017, σελ. 472, τιμή 16,50 ευρώ

Ο Αμερικανός Τζορτζ Σόντερς είναι ένας εξαιρετικός διηγηματογράφος αλλά και το πρώτο του μυθιστόρημα *Λήθη και Λίνκολν* (Lincoln in the Bardo) είναι εντυπωσιακό εξάστις, ακριβώς, της συνήθιστης φόρμας του. Απέσπασε το Βραβείο Booker 2017. Μας μεταφέρει στον Φεβρουάριο του 1862 και εννοχιστρώνει μια εκκωφαντική αβύσσο από ετερόκλητες φωνές που ηλιθιώνουν τη νυχτερινή επίσκεψη του προέδρου Αβραάμ Λίνκολν στο κοιμητήριο της Τζορτζτάουν. Θέλησε να περάσει λίγο χρόνο ακόμη με το άψυχο σώμα του 11χρονου γιου, που είχε πεθάνει από τυφοειδή πυρετό και είχε κηδεύσει σε μαρμάρινη κρύπτη. Τα πάντα εδώ συντελούνται σε ένα μυθιστορηματικό «Μπάρντο», σε μια μεθόριο βουδιστικής εμπνεύσεως, μια μεταβατική συνθήκη μεταξύ θανάτου και επαναγέννησης.



ΤΟΝΙ ΜΟΡΡΙΣΟΝ
Γυρισμός
Μετάφραση -Επίμητρο Κατερίνα Σχινό.
Εκδόσεις Παλαδόπουλος, 2017, σελ. 176, τιμή 13,99 ευρώ

Ο *Γυρισμός* ανήκει στα πλέον πρόσφατα έργα της σπουδαίας αμερικανίδας συγγραφέως που τιμήθηκε με το Βραβείο Νομπέλ Λογοτεχνίας το 1993. Η Τόνι Μόρρισον, όταν βρισκόταν περίπου στα μισά αυτού του σύντομου μυθιστορήματος, έχασε τον γιο της, τον Σλέντι. Η ίδια, μετά τον θάνατό του, το ολοκλήρωσε και το αφιέρωσε στη μνήμη του. Στο βιβλίο αυτό πρωταγωνιστεί ο Φρανκ Μάνεϊ, ένας αφροαμερικανός βετεράνος του πολέμου της Κορέας, που επιστρέφει στον βαθύ και ρατσιστικό αμερικανικό Νότιο, την περίοδο του μακροχρόνιου, προσπάθοντας να ανασυγκροτήσει τον εαυτό του. Είναι ένας άνδρας πτηνέμος, ψυχικά τραυματισμένος και γεμάτος ενοχές, που πασχίζει να λιτρωθεί. Το διακριτό ύφος της εμβληματικής αφροαμερικανίδας πεζογράφου παραμένει αστραφτερό.

ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΜΒΑΚΑΣ

Τι είναι ο λαϊκισμός



Είναι δύσκολο όταν βρίσκεσαι καινεύς στη μέση ενός πολιτικού φαινομένου να το περιγράψεις με απόλυτη ακρίβεια και νηφαλιότητα. Στην Ελλάδα, όπως και σε άλλες χώρες που έχουν γίνει ιδανικές, αν όχι πρωτοπόρες, στην ανάπτυξη του νεολαϊκισμού, έχουν γίνει σημαντικές προσπάθειες για τη μελέτη του. Σπάνια όμως αυτές καταφέρνουν να αποστασιοποιηθούν εντελώς από την τρέχουσα αντιπαράθεση και να πετύχουν ένα επίπεδο ψυχραιμίας προσδιορισμού του. Το βιβλίο των Cas Mudde και Rovina Kaltwasser, *Λαϊκισμός. Μια συντοκτική εισαγωγή* (εκδόσεις Επίκεντρο) καταφέρει ακριβώς να προσδιορίσει με λιτό και κριτικό τρόπο μια συνθήκη πολύπλοκη, ακόμη δυναμική και πιθανότατα καθοριστική για το παρόν και το μέλλον των σύγχρονων κοινοβουλευτικών δημοκρατιών. Το βιβλίο αυτό, επαρκώς εκλαϊκευτικό αλλά όχι απλοστυχευτικό, δεν απευθύνεται μόνο στην επιστημονική κοινότητα που μελετά τον λαϊκισμό, αλλά σε όλους όσους αναστούν να κατανοήσουν τα βασικά χαρακτηριστικά, συνθέσεις και προοπτικές του. Δεν είναι σημαντικό μόνο το βασικό ιδίωμα που εντοπίζουν οι συγγραφείς στη λαϊκιστική ιδεολογία, την πολυτροπικότητά της και το γεγονός ότι αυτή πλέον πολύ συχνά συγκλίνεται με τον εθνικισμό. Το κρίσιμο της προσέγγισης αυτού του συντοκτικού αλλά διακριτικού βιβλίου είναι ότι μεταφέρει σημαντικά τη συζήτηση από την πολιτική προσφορά του λαϊκισμού στο γεγονός της πολιτικής του ζήτησης. Το γεγονός δηλαδή ότι υπάρχει ένα μαζικό αίτημα και λαϊκή ευθύνη για την ανάπτυξη και επιτυχία των πολυμορφων λαϊκιστικών κομμάτων στην Ευρώπη και αλλού.

Ο κ. Βασίλης Βαμβακάς είναι επικουρος καθηγητής Κοινωνιολογίας της Επικοινωνίας στο Τμήμα Δημοσιογραφίας και ΜΜΕ του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.